

ШТО РАЗГЛЯДАЛІ НА СЕСІІ САВЕТА РЭСПУБЛІКІ

ЛЮДЗІ ШУКАЛІ РАТУНАК

Відаецца з 9 жніўня 1917 г.

Родная газета на роднай мове

ЗВЯЗДА

7 МАЯ 2024 г. АЎТОРАК № 89 (30223)

«КАЛІ ЧАС ВЫБРАЎ НАС, МЫ ПАВІННЫ ЗАХАВАЦЬ МІР І СПАКОЙ НА НАШАЙ ЗЯМЛІ. НАЙВЯЛІКШАЯ ЗАДАЧА»

У светлае свята — са светлымі памкненнямі. Пра што кіраўнік дзяржавы гаварыў на Вялікідзень

Па добрай традыцыі Прэзідэнт Беларусі Александр Лукашэнка сустраў дзень святага Хрыстовага Узваскрэснення разам са сваімі землякамі. Світа — у Свята-Ільінскім храме жаночага манастыра Оршы. Жаночы манастыр у Оршы быў заснаваны ў 1631 годзе. Асабліва духоўно і гістарычную каштоўнасць для манастыра ўяўляе Свята-Ільінскі храм, пабудаваны ў 1880 годзе. Наведваючы храмы ў святочныя дні, Прэзідэнт заўсёды звяртаецца да вернікаў з провадзімімі — не фармавымі, а шчыра, ад душы і ад сэрца. Перш за ўсё кіраўнік дзяржавы звярнуўся да святароў і падзякаваў ім за тое, што яны робяць. Асабліва акцэнт ён зрабіў на невялікіх вясковых храмах. «Менавіта вы робіце нашых людзей сапраўднымі і шчырымі беларусамі», — адзначыў ён.

Лукашэнка падкрэсліў, што мы гэта вельмі сур'ёзна ўсёядомілі цяпер. Калі войны ішлі далёка ад нас, мы гэта не ўспрымалі. Але цяпер вайна прыйшла да блізкага суседа.

Нашымі малітвамі мы вернемся ў часы, калі нашы народы былі разам

Александр Лукашэнка прызнаў, што на Вялікідзень спецыяльна прыехаў у Свята-Ільінскі храм Оршы, які стаіць прама на беразе Дняпра. Паводле яго слоў, магутная рака і гэты старажытны храм заўсёды аб'ядноўвалі тры славянскія брацкія народы: беларускі, рускі, украінскі. «На жаль, сёння здарылася беда ў суседзях. Але я абсалютна перакананы, што нашымі малітвамі мы вернемся ў тыя часы, калі нашы народы былі разам», — сказаў Прэзідэнт. Александр Лукашэнка заўважыў, што кожны дзень людзі моляцца аб хлебе надзеяў, каб у кожнага ён быў на стале. «Мы гэтага дасягнем. Старажыныя людзі памятаюць, што было 30 гадоў таму, калі гэтага не халала», — сказаў ён. — Але самае галоўнае, мы молімся аб спакойным сне нашых дзяцей, каб яны спакойна жылі, засыналі і спакойна прачыналіся». Па словах кіраўніка дзяржавы, гэта вельмі актуальна. Ён падкрэсліў, што ў Беларусі з Данбаса прыязджае шмат дзяцей. І на пытанне аб сваіх мамах яны адказваюць, што маць аб тым, каб дома была цішыня.

Прэзідэнт звярнуў увагу, што ў гэтым годзе ў май два вялікія святы — дзень Узваскрэснення Хрыстова і Дзень Перамогі. «Мы вельмі спадзяёмся, што гэтыя святыя месяцы май падарыць мір нашаму брацкаму народу. І мы зноў, як гэта было раней, будзем на берагах Дняпра сустракаць святы», — сказаў ён. — Калі час выбраў нас (нікды ад гэтага не дзенешся), мы павінны захаваць мір і спакой на нашай зямлі. Найвялікшая задача для нашага пакалення». **СТАР. 2**

Пашана

Акцэнт — на сацыяльнай падтрымцы

Якую дапамогу аказваюць ветэранам напярэдадні Дня Перамогі

Сёння ў Беларусі жыве 1100 ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і 7300 асоб, якія пацярпелі ад наступстваў вайны. Сёлетні год — асаблівы, адзначаецца 80-годдзе вызвалення нашай краіны ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Асаблівы і запамінальны стане і Дзень Перамогі. Як ушаноўваюць ветэранаў і якія святачыны мерапрыемствы чакаюць 9 Мая, расказалі спецыялісты.

ДЗЯРЖАЎНЫ КЛОПАТ

Як праінфармавала намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Марына АРЦЁМЕНКА, да ваеннага пакалення ў Беларусі адносяць амаль 500 тысяч чалавек, і гэта значная частка нашага насельніцтва. Саміх ж ветэранаў у краіне з кожным годам застаецца ўсё менш — на сёння гэта каля 1100 ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны і каля 7300 асоб, якія пацярпелі ад наступстваў вайны, 90% з іх — былыя вязні фашызму, астатнія — члены сям'яў загінулых партызан-падпольшчыкаў, таксама інваліды дзяцінства, якія атрымалі раненне ці кантузы.

— У гэтыя два юбілейныя гады акцэнт зроблены на сацыяльнай падтрымцы, узмацненні дзяржаўнага клопату, і ветэраны сёння знаходзяцца ў цэнтры увагі і месцавых органаў улады, і сацыяльных службаў, і грамадскіх аб'яд-

нанняў, — адзначыла Марына Арцёменка. Каб на самым высокім узроўні правесці юбілейныя мерапрыемствы, падпісаны ўказ кіраўніка дзяржавы, якім створаны Рэспубліканскі арганізацыйны камітэт па святкаванні юбілейных дат пад кіраўніцтвам прэм'ер-міністра, і зацверджаны план падрыхтоўкі і правядзення мерапрыемстваў, у адпаведнасць з якім ужо сёння арганізавана ўся работа па падтрымцы ветэранаў. **СТАР. 3**

У РЫТМЕ ПАРАДУ

Фота Віталь ВІКІТАВА

У Мінскім суворавіцкім вучэлішчы ідзе актыўная падрыхтоўка да параду ў гонар 80-годдзя вызвалення Беларусі ад фашыстаў, які пройдзе ў сталіцы 3 ліпеня. Асабліва стараюцца юныя барабаншчыкі (сярод іх і Елізар СОХІН) — у іх на парадзе

заўдзя асабліва місія: менавіта яны, ідучы наперадзе, задаюць рытм іншым удзельнікам параду. А літаральна пасляўтра, 9 Мая, мінскія суворавіцы возьмуць удзел у парадах да Дня Перамогі ў расійскіх Ніжнім Ноўгарадзе і Кемераве.

На слуху

Польскі суддзя папрасіў палітычнага прытулку ў Беларусі

Знак пратэсту супраць дзеянняў польскіх улад

Томаш Шміт — суддзя 2-га аддзялення ваводскага адміністрацыйнага суда Варшавы папрасіў палітычнага прытулку ў Беларусі. На Радыме ён займаў розныя пасады ў судовай сістэме і органах юстыцыі Польшчы. З'яўляўся кіраўніком юрыдычнага аддзела ў Нацыянальным свецэ суддзях Польшчы. Аб прычынах свайго рашэння Томаш Шміт расказаў журналістам на прэс-канферэнцыі ў БЕЛТА.

«Чаму я прыехаў у Беларусь? Калі казаць аб сітуацыі ў майёй краіне, то гэта выказванне пратэсту супраць палітыкі польскіх улад да Беларусі і Расіі. Дзякуючы таму, што я тут, магу свабодна выказацца. Сітуацыя складваецца такім чынам, што Амерыка хоча ўцягнуць Польшчу ў вайну, ва ўзброены канфлікт, каб Польшча прымала непасрэды ўдзел. Каб супрацьстаяць гэтаму, я павінен аб гэтым гаварыць, але ў Польшчы не магу гэта рабіць. Нашы палітыкі з Варшавы павінны сур'ёзна задумацца і далей аднавіць дыялог з Прэзідэнтам Лукашэнкам і з Расіяй», — заявіў ён. Томаш Шміт адзначыў, што яго прыезд менавіта ў Мінск — гэта даніна павагі і падзякі Александру Лукашэнку за захаванне міру і спакою ў рэгіёне. **СТАР. 2**

ШТО ЁСЦЕ РОБІЦЦА

Іспанскі міністр заявіў, што прэзідэнт Аргенціны прымаў наркатыкі

Завяны міністра транспарту Іспаніі аб тым, што прэзідэнт Аргенціны Хаўер Мілейні нібыта прымаў наркатыкі, прывялі да сур'ёзнага дыпламатычнага канфлікту паміж Мадрыдам і Буэнас-Айрасам, паведамляе «Бі-бі-сі». Кіраўнік іспанскага транспартнага міністэрства Оскар Пуэрта сказаў, што падчас перадавыбарнай кампаніі Мілейні выкарыстаў нейкія «рэчывы». Ён таксама параўнаў Мілейні, які перамог на прэзідэнцкіх выбарах у Аргенціне ў канцы мінулага года, з экс-прэзідэнтам ЗША Дональдам Трампам. У адказ адміністрацыя прэзідэнта Аргенціны заявіла, што ў Іспаніі цяпер ёсць заняты больш ваенны, чым амбраванне дзеянняў Мілейні, у прыватнасці абвінавачанні ў карупцыі, вылучаныя супраць жонкі прэм'ер-міністра краіны Педра Санчэса. У заяве канцэлярыі Мілейні таксама было сказана, што палітыка Санчэса прывяла да «смерці ў беднасці» ў Іспаніі і «стварыла небяспеку для жанчын, паколькі ўплінула на легальныя мігранты, якія на іх нападаюць».

Кансерватары страцілі каля паловы месцаў на мядовых выбарах у Вялікабрытаніі

Кансерватыўная партыя дзейнага прэм'ер-міністра Вялікабрытаніі Рышы Сунака страціла амаль палову месцаў ў мядовых саветах на выбарах у Англіі. Аб гэтым паведамляе Sky News са спасылкай на канчатковыя вынікі падліку галасоў. Кансерватары страцілі 474 месцы, у той час як лейбарысты атрымалі дадаткова 186. Лібэральны дэмакраты атрымалі дадат-

кова 104 месцы, «зялёныя» — 74 месцы. Акрамя таго, карыстаючыся нядачай кансерватараў, палішлі свае пазіцыі некаторыя дробнейшыя партыі. Датэгуль у кансерватараў было каля тысячы месцаў у англійскіх 12 гарадах, у той час як лейбарысты атрымалі большасць у васьмі. Таксама ў Англіі прайшлі выбары мэраў. У прыватнасці, кандыдата ад Лейбарыскай партыі Садзіка Хана ў рэкордны тры раз пераабралі мэрам Лондана. Еўрапейскія СМІ адзначаюць, што вынікі рэгіянальных выбараў даюць уяўленне аб расстанючы палітычных сіл перад усювальнымі выбарамі, якія павінны прайсці ў Вялікабрытаніі напярэдняй года.

Азія мацней за іншыя рэгіёны свету пацярпела ад стыхійных бедстваў

Азія мацней за іншыя рэгіёны свету летась пацярпела ад стыхійных бедстваў. Пра гэта паведамляе ТАСС са спасылкай на апублікаваны ў Жэневе даклад Сусветнай мэтазэралягійнай арганізацыі (СМА), якая з'яўляецца спецыялізаванай установай ААН. Летась у Азіі адбылося 79 бедстваў, звязаных з надзвычайнымі кліматычнымі з'явамі. Больш як 80 процантаў з іх былі выкліканы паводкамі і штормамі, у выніку якіх загінула звыш двух тысяч чалавек і пацярпела дзевяць мільянаў чалавек. Адзначаецца, што падцяпленне ў Азіі адбываецца хутчэй, чым у сярэднім у свеце. «Хуткасць падцяплення амаль падвоілася ў параўнанні з перыядам 1961—1990 гадоў», — заўважыў у СМА. — Летась тэмпература паверхні мора ў паўночна-заходняй частцы Ціхага акіяна была самай высокай за ўсю гісторыю назіранняў».

КОРКА

- Прэзідэнт Беларусі Александр Лукашэнка 8-9 мая здзейсніць рабочыя візіты ў Расійскую Федэрацыю.
- Александр Лукашэнка павіншаваў работнікаў радыё, тэлебачання і сувязі з Днём радыё, тэлебачання і сувязі.
- Песні ваяцкіх гадоў — наша памяць, наш гонар, заявіла журналістам Старшыня Савета Рэспублікі Наталля Качанав падчас конкурсу песень ваяцкіх гадоў сярэд прамысловых прадпрыемстваў «Я, мы — памятаем» у Мінскім гарадскім палацы культуры.
- Эстафета «Ганаруся роднымі сімваламі» стартвала ў Беларусі.
- «Белашта» выплаціць пенсіі за 9 і 14 мая датэрмінова.

Перадавы вопыт

Кадры для Мсціслава

Як конкурс прафмайтэрства «JuniorSkills-2024» дапамагае раёну і людзям

Нехта толькі разважае, як замалваць кадры на сяле, а у Мсціславе гэта праблема ўжо вырашана. Часоўты год запар тут праводзіцца раённы конкурс прафмайтэрства сярод школьнікаў «JuniorSkills», на якім падмацаецца прэстыж працоўных прафесій. У саборніцтвах задзейнічаны нават выхаванцы дзіцячых садкоў. Сёлета ўдзел прымалі яшчэ і каля 50 дзяцей з асабліва імі псіхфізічнага развіцця. Усёго было задзейнічаны больш чым 200 юнакоў і дзяўчат. Мерапрыемства праходзіла на базе мсціслаўскай ЦШ № 2. **СТАР. 5**

Нельга забыць

Дюдзі шукалі ратунку...

Яшчэ адзін эпизод крiмiнальнай справы аб генцыдзе беларускага народа даследуюць пошукавыя ў супрацоўнікі пракуратуры Гомельскай вобласці ва ўрочышчы Воўчы Дуб у Жлобінскай раёне. Тут вышліены астатні мiрныя жыхары — ахвяры карнай аперацыі часоў Вялікай Айчыннай вайны.

рава Неса Тубалец — дачка жанчыны, што была непароднай сваёй тры падзей. Па ўспамінах сваёй маці і нештаткім вясцоўцу, якім удалося тады выжыць, яна запісала прозвішчы забітых ва ўрочышчы вясцоўцаў. На сёння, на жаль, дакладна вядомы толькі 14 ахвяр.

«ВОРАГ ДЗЕЯЊЧАЎ БЯЗПІЛАСНА»

Паводле папярэдняй інфармацыі, непародна падчас студэнцкай карнай аперацыі на гэтым участку было знішчана больш за 100 мiрных жыхароў. — Фашысты праводзілі масавыя карныя аперацыі. Так, 14 студзеня былі спалены вёска Але Светлагорскага раёна. Акупанты працягвалі пошуквае аперавы і вышлілі на гэты ўчастак. Лазуцкіх праніклі пад выглядом партызан. 16, 17, 18 і 19 студзеня туды адбывалася масавая расправа над мiрнымі жыхарамі — у асноўным жанчынамі, старымі і дзецьмі. Яны спрабавалі схавацца ад выгану ў тылавыя раёны нямецкай арміі. Таксама немцы высілялі мiрных жыхароў у паркыці балоты, каб зарацьце трыфам і выкарыстоўваць як бактэрыялагічнае зброю супраць Чырвонай Арміі. — расправа выконвалася абаваў пракурора Жлобінскага раёна Андрэй АНОШКА.

Пошуквае работы ва ўрочышчы Воўчы Дуб пачаліся на пачатку красавіка. Вайскоўцамі 52-га асобнага пошуквага спецыялізаванага батальёна Міністэрства абароны вышліены пахаваныя, а таксама знойдзены тыповыя лапцюжкі грамадзянскіх змялячак-будоваў.

Карнікі часткова зацкавалі зямлічкі гратамі. Таксама перапахавана пры разведцы мiсцывасці былі вышліены шматлікія гітэлы ад нямецкіх вiнтовак. Фактычна месца аналізавалася аўтаматычна. Расстрэлы рабілі паліцыі, зраднікі радзімы, памататныя фашысты. Яны стралялі ў тых, хто выходзіў адтуль. Вораг дзейнічаў бяспічна, і наша заданна захаваць аб'ектыўную і гістарычную памяць. — падкрэсліў Андрэй Аношка.

РАССЛЕДВАНИЕ ПРАЦЯГВАЕЦА

Дапамогу ў пошуквае работах ва ўрочышчы Воўчы Дуб аказваюць і навуковыя ра-

ботнікі Жлобінскага гісторыка-краязнаўчага музея.

— Сёння мы працягваем аднаўляць звесткі аб першыя акупацыі нямецка-фашысцкімі захопнікамі Жлобінскага раёна. Актыўна супрацоўнічаем з пракуратурай, якая вядзе расследаванне крiмiнальнай справы аб генцыдзе беларускага народа, — распавяла навуковы супрацоўнік Жлобінскага гісторыка-краязнаўчага музея Дар'я Луціна.

Увог за час акупацыі ў раёне было спалена 117 вёсак. Сем з іх — Браткі, Грушка, Залесце, Замосце, Крiнаўка, Кірасьці, Залужжа — пасля вайны так і не аднавіліся. Зямля, сабраная на месцах пакажрычаў, прадастаўлена ў экспазіцыі музея.

Клі нагадава гісторык, усюсю 1943 года, калі савецкія вайскі рыхталіся да фарсіраванага Дняпра, ў Жлобінскай раёне фашысты актыўна праводзілі карныя ацыі. Трагедыі не абмінулі пасёлка Верны, вёску Цуплер. На пачатку 1944 года, калі частка раёна была вызвалена, карнікі не шкадавалі населеныя пункты Кароткавічскага сельсавета. Амаль цалкам былі знішчаныя цэнтры ў вёсках Кароткавічы. Частка жыхароў гэтага населенага пункта шукалі ратунку, але загінулі ў трагічна вядомай Але Парышкага (цяпер Светлагорскага) раёна. Як вядома, 14 студзеня падчас зверскай расправы нацыстаў пакуціўчы смерць у Але прынілі 1758 мiрных жыхароў, у тым ліку 508 жанчы і 950 дзяцей.

— Непадобна ад ўрочышчы Воўчы Дуб, дзе вядуцца пошуквае работы, у лесе побач з вёскай Баршчова знаходзіцца пахаванне гэтага ж ваеннага перыяду. Пахаваныя забітыя фашыстамі дзве мiсцывыя настаўніцы, іх дзеці і вясельніцкая дзяўчынка. На гэтым месцы стаіць помнік, усталяваны пасля вайны бальшак адной з настаўніц разам са школьнікамі. Мiсцывы жыхары шчыра ўдзячны за захаваанне памяці аб гэтых ахвярах вайны. Таму вельмі важна працягваць маштабную архіўна-дакументальную работу, устаўноўваць новыя факты, раней невядомыя месцы пахаванняў, — пераканана жлобінскі гісторык.

Наталія КАПРЫЛЕНКА.

АДРАСЫ ВАЕННАЙ ГАМЯЦЫ

Вайна не скончана, пакуль не будзе пахаваны апошні загінулы салдат. Вялікая Айчынная вайна займае асаблівае месца ў памяці беларускага народа. І сабоднай старонкай у гэтай гісторыі з'яўляецца генцыд нашага народа. Пра тое, што ў сучаснай Беларусі робяць для ўвечнавання памяці ахвяр Вялікай Айчыннай вайны, які захоўвае памяць пра кожнага, хто загінуў у барацьбе за Радзіму, якія меры прымаюцца ў нашай краіне для абароны Перамогі ад спроб фальсіфікацыі, пагаварылі прадстаўнікі беларускіх выдавецтваў на сустрэчы з журналістамі. І прэзентавалі шэраг кніжных навінак на ваенную тэматыку.

— Мы не маглі абсіць увагай 80-годдзе вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, і гэтая тэма ключавая для нас і ў гэты мiнулы год. Летась у медыйным полі вельмі шмат увагі было аддадзена ёй, таму што першыя раёны Беларусі вызвалілі пачынаючы прак з другой паловы 1943 года. А наперадзе ў нас 80-годдзе Вялікай Перамогі ў 2025 годзе. Таму парадок дня, тэматыка, кірункі і публіцыстычныя, і мастацкія кнігі, якія заплаваныя ці ўжо вышлі ў нашым выдавецтве, безумоўна, звязаны з ваеннай і гісторыка-папулярнай тэмай, — адзначыў дырэктар — галоўны рэдактар РВУ «Выдавецкі дом «Звязда», старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Аляксей КАПРЮКЕВІЧ. — У нас ёсць шэраг аўтараў, з якімі мы пачынаем рэалізацыю даўгатэрміновых праектаў. Шмат сёння гаворыцца пра генцыд беларускага народа. І вельмі важна пра дзеянне выдавецтвам «Беларусь» і іншымі выдавецкімі структурамі нашай краіны ў гэтым кірунку. А мы вырашылі знайсці сваё мастацка-дакументальнае адлюстраванне гэтай тэмы і расказаць пра спаленыя вёскі. Адна з нашых кніг прасячана асоба Дарэміла Жытніцкага раёна Браськай вобласці. Ён аўтарам стварыў пісьменнік, краязнавец Анатоль Беняруж. Называецца яна «Галава-ска», менавіта ў гэце прасячанае сваё вёску знішчылі разам з яе жыхарамі. Тарэ за час выхадзіць фактычна працяг гэтага праекта. Дзямі чаму са друкарні кнігі «Беларусь» ад вядомага аўтара, публіцыста, члена Саюза пісьменнікаў Аляксандра Плавніскага і навукоўца Андрэя Шаўчэка. Гэта аповяд пра вёску, якая знаходзіцца недалёка ад Мінска ў Пухавіцкім раёне. У выданні чытаць знайдзе шмат дакументаў і разам з тым наўражаны, эмацыянальны аповед пра ўсе падзеі, якія звязаны з трагедыяй гэтага населенага. Тэма вогненнага вёска знаходзіць сваё месца і на старонках многіх перыядычных выданняў. Там яна атрымае новы асваенне, і ў ёй адраўваюцца новыя факты, новыя гісторыі, новыя сведчанні.

Таксама напярэдні Дні Перамогі выйдзе кніга Мікалая Чагіціна «Аперацыя «Кроў». Вядомы твор народнага пісьменніка Беларусі на тэму Вялікай Айчыннай вайны выведзе ўжо не першы раз, але інтарс з боку бібліятэк і шарагавых чытачаў яго застаецца і сёння. Яшчэ адна тэма гэтага кнігі Мінскага аblasнана аддзялення Саюза пісьменнікаў Беларусі «Вануноўскае», прысвечана мастацкаму асветленню хатнякй трагедыі. А вое ў кнізе «Ведзем, ганарымся!» Ірыны Аўсеп'ян сабраны напісаны пра знакаміты асоб нашай краіны (асветнік, пісьменнік, дзеяч культуры), які былі ўдзельнікамі Вялікай Айчыннай вайны. Заслугоўвае увагу чытачоў і кніга Мікалая Барысенкі «Буйніцкае поле: «Застаца і памяць». Як адзначыў Аляксей Капрыленка, ёсць варагодна, што кніга атрымае працяг. «Хоць хацелася б паказаць і іншыя асобы такой драматычнай памяці народа Беларусі і савецкага народа на нашай тэрыторыі ў розныя ваенныя гады».

Таксама ў Выдавецкага дома «Звязда» склаўся дыялог супрацоўніцтва з вядомым расійскім пісьменнікам Мікаеаём Чарэшніным, які родом з Ваўкавыска. Ён напісаны цэлы цыкл раманаў пра падзеі 1941 года ў Беларусі. Тут

ужо паспелі выдасці кнігі «Браськія вароты» і «Генералы 1941 года». Ірытхуюцца да выхадзі лічце два яго раманы. Акрамя гэтага, вядзецца работа над шэрагам публіцыстычных выданняў, дзе знойдуць адлюстраванне і гадзеі Вялікай Айчыннай вайны, і сённяшняе стаўленне і падстава да падзей 1941—1945 гадоў.

Увог чару наменскі дырэктар выдавецтва «Мастацкая літаратура» Віктар ШІПІК сараваў увагу прысутным на шэрагіх выданні, прысвечаных дзявятай тэме. — Галоўная кніга нашага выдавецтва, якая вышліла да 80-годдзя вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў, — гэта «За іры Беларусі!». У ёй паказана хроніка вызвалення з 1941 да 1944 года. Гэта сумесны праект выдавецтва «Мастацкая літаратура» і Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны. Кніга адметная тым, што ў ёй можна знайсці хроналагію падзей таго часу на тэрыторыі Беларусі. Багаатае выданне на фотадкументах, а таксама як аўтар-укладальнік кнігі і напору ў ёй творамі беларускіх пісьменнікаў-франтавікоў (Максіма Танка, П'ямея Панчанка, Арацкад Кулешова, Івана Шаўчэка і многіх іншых), запісамі з іх дзёнікаў. Кніга гэта не толькі цікавая як дакумент, сведчанне мiнулага, але і кні крыніца, якая паспрые выхаванню дуроу патрыятызму ў нашага маладога пакалення.

Да важных і цікавых выданняў, якія убачылі свет у «Мастацкай літаратуры», варта аднесці і перавыданне кнігі «Ніколі не забудзем» з успамінамі дзяцей вайны, рамана Івана Чыргынава «Піла пераліці» з серыі «Народная бібліятэка», кнігу з твораў «Хатняска аповесць» Аляся Адамчыка і «Апошні і першы» Барыса Сячанкі ў серыі «Беларусь». Дарэчы, шмат тамашых людзей стварылі да 80-годдзя вызвалення Беларусі можна знайсці таксама ў часопісах выдавецтва «Нёман», «Польмя», «Маладосці».

А вое ў выдавецтве «Беларусь» свет убачылі такія выданні, які «Дзеці вайны: іх дзяціства скончылася летам 1941 года» Іры Каралічкіна. І гэта супрацоўніцтва п'янаўчы працягваецца. Серыя «Беларуская энцыклапедыя» цылер папоўнілася кнігай «Партызанскія парады і святы на тэрыторыі Беларусі ў гады Вялікай Айчыннай вайны».

— Будзе карыснай для школьнікаў. У хуткім часе выдавецтва плануе таксама прэзентаваць міжнародны праект «Сыны Башкартастана ў баях за Беларусь».

— Тэма Вялікай Айчыннай вайны для нашага выдавецтва з'яўляецца цэнтральнай. Увесь час мы выдасці кнігі, якія звязаны з гэтай тэмай. Хоць і здаецца, што столькі чытачоў прайшло і ўжо не павіна быць белых плям і ёй, аднак кожнае новае кніга — гэта чарговы доказ тых страшных падзей, — дзеліцца загадкім аддзела рэкламы выдавецтва «Беларусь» Аніжэла САДУКСКАЯ. — Адзін з праектаў, які падарыцца, што ў гэтай тэме лічце шмат наведванага, які расказае нам гісторыю нашых людзей і стварыць памяць нашайцы. — «Генцыд беларускага народа». Яго мы ажыццэўляем сумесна з Генеральнай пракуратурай. Праект гэты атрымаў вялікі рэзананс і ўжо стаў вядомым. І апошня кніга, якая вышліла ў нас напрыканцы мiнулага года, які і дзевяціпаціра, — «Генцыд беларускага народа. Лаггеры смерці і «Генцыд беларускага народа», атрымала вялікі водгук у чытацкай аўдыторыі.

Прэзентавалі на сустрэчы таксама кнігу «Партызаны Беларусі» і кнігу адначасна з аўтар-укладальнік Алег УСАСУЧ, журналіст выдавецкага дома «Беларусь Седзюна», гэта сапраўднае энцыклапедыя партызанскага жыцця:

— У гэтай кнізе сабраны звесткі як пра камандыраў атрадаў, так і пра звычайных партызан. Усе разам вядуць увагу агульну Перамогу, бо ўсе мы напарняў звязаны з нашымі продкамі і з нашай гісторыяй. І гэтая кніга — даніна памяці ўсім, хто змагаўся за вызваленне Беларусі. Алена ДРАПКО.

Акцiянэнт на сацыяльнай падтрымцы

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.) Намеснік міністра паведамляе, што з пачатку бягучага года сацыяльныя службы, валантэры, грамадскія аб'яднанні, навушчыні і моладзь пайшлі да ветэранаў, каб абследаваць умовы іх пражывання, выявіць патрэбы і максімальна іх закрывць. Такое абследаванне прайшло па ўсёй краіне. У выніку 400 чалавек атрымалі дадатковыя віды падтрымкі: сацыяльнае паслугі, тэхнічныя сродкі сацыяльнай рэабілітацыі, прыборку прыдамавой тэрыторыі.

гэта адбываецца з 2021 года. Сёння, улічваючы юбілейныя даты, памер матэрыяльнай дапамогі для ветэранаў павялічаны ў два разы і склаў ад дзвюх да чатырох тысяч рублёў. Асобам, якія пацярпелі ад наступстваў вайны, вышлілі тры тысяч рублёў. Таку дапамогу да Дня Перамогі атрымаў 8400 чалавек на агульну суму 10,5 мiльярда рублёў.

— Вышліты завяршылі дзіятэрмінова, работа была арганізавана выдатна ва ўсіх рэгіёнах. Трэба адзначыць, што гэтым вышліты суправаджаліся ўрачыцкімі мерапрыемствамі, да якіх далучалася наша моладзь, грамадскія аб'яднанні, навушчыні, і для ветэранаў мы стварылі святя, бо для пажылых людзей важнае найперш гэта кантактаванне. А для моладзі гэта добры ўрок, запавяты якому заломілі нас ўсе жыхары, — падкрэсліла Марына Арцменка.

Там дзятчыцца сацыяльнага абслугоўвання, то сёння ўсе, хто маюць патрэбу ў пастаяннай лабочнай дапамозе, яе атрымаваюць, адзначыла намеснік міністра. У прыватнасці, у сацыяльных пансіянатах сёння жывуць 144 ветэраны і вялікі вяжані фашызму, сацыяльная паслуга дома атрымаваюць 1300 чалавек, сваю дзюгу да вышліты дапамогі ажыццэўляюць у адносна 335 чалавек. У цэлым на сістэму сацыяльнага абслугоўвання ў

бягучым годзе будзе затрачана каля сем мiльянаў рублёў. Клі ж улічваюць пакет сацыяльных ілгот для ветэранаў вайны і асоб, якія пацярпелі ад яе наступстваў, то гэта калі 30 мiльянаў рублёў штогод.

ДАДАТКОВЫЯ ГАРАНТЫ

Марына Арцменка звярнула увагу на ўсё вышліты да Дня Перамогі атрымаў 8400 чалавек на агульну суму 10,5 мiльярда рублёў.

— Улічваючы, што ў нас прыняты Закон «Аб генцыдзе беларускага народа», той факт, што ўсё менш застаецца ветэранаў, для большых вяжану фашызму будучы ўстаноўлены дадатковыя гарантыі ў сферы аховы здароўя. Гэта бясплатнае забеспячэнне сацыяльнымі сродкамі, тэхнічнымі сродкамі сацыяльнай рэабілітацыі, бясплатнае санатэрна-курортнае лячэнне і аздараўленне, бясплатны вырб і рамонт зубных праэтаў, — паведамліла намеснік міністра.

А для асобных катэгорый ветэранаў, такіх як ветэраны Вялікай Айчыннай вайны з ліку асоб, унагароджаных ордэнамі і медалямі СССР

за безакаронную ваіцкую службу ў тыле (ваеннаслужачыя тылу), і самааддану працу (працаўнік тылу) будзе павялічаны ўзровень сацыяльнай падтрымкі. У прыватнасці, ваенна-служачыя тылу прыраўноўваюцца да ўдзельнікаў Вялікай Айчыннай вайны і гэта абумоўлена ў тым ліку заканадаўствам Расійскай Федэрацыі, дзе яны маюць такі статус. Для іх будзе ўстаноўлена павышанне памеру пенсіі з 50 да 250 % мінімальнай пенсіі па ўзросце (з 55 да 260 рублёў). Таксама будзе выдзелена матэрыяльная дапамога на аздараўленне і павялічаны памер матэрыяльнай дапамогі да Дня Перамогі. Для працаўнікоў тылу будзе павялічаны памер прадугледжанага павышэння да пенсіі ў дзе разы — з 50 да 100 % мінімальнай пенсіі па ўзросце (да 110 рублёў).

Працягваюцца тэму сацыяльнай абароны ветэранаў, старшыня Рэспубліканскага грамадскага аб'яднання ветэранаў дэпутат Палаты прадстаўнікоў Іван ГАРДЗЕЙЧЫК адзначыў, што ў пачатку маі павіаў у Маскве, дзе сабраўся кіраўнікі ветэранскіх арганізацый васім дзяржаў, у тым ліку Латвіі і Эстоніі.

— У Беларусі цудоўныя адносіны да ветэранаў. Тое, што я пачуў ад сваіх коллег з іншых краін, не радуе, надвадвор, становіцца вельмі сумна, — дадаў Іван Гардзеічкі.

Ён удакладніў, што сёння ветэраны ўлічваюць у дзейнасць ветэранскіх арганізацый, патрыятычнае выхаванне моладзі, а таксама ўдзельнічаюць ва ўсіх значных дзяржаўных мерапрыемствах. У прыватнасці, дэлегатамі Усебеларускага народнага сходна стала 80 ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны.

ФОТАЗОНЫ, САЛДАЦКАЯ КАША І КОНКУРСЫ Як паведаміў начальнік 2-га аддзела ўпраўлення інфармацыі Міністэрства абароны Аляксандр КІСЕЛЬ, традыцыяны гэтымі дзямі

Надвор'е

Накрые хваля холадау

І нават у маі бывае так, што цяпло адступілае.

Добра, што кароткачасова Сёлета кантрасны характар надвор'я быў спачатку ў красавіку, а цяпер ужо і ў маі. У эпоху глабальнага пачынення такія спецыяльнасці могуць быць і ў пачатку чэрвеня, паведамляюць спецыялісты Рэспубліканскага цэнтру па гідратэмэралогіі, кантролі радыяктыўнага забруджвання і маніторынгу навакольнага асяроддзя Мiнпрыроды.

У аўтарак умовах надвор'я ў Беларусі будзе вызначача атмасферныя фронты ад цыклону, цэнтр якога будзе прамяняцца з тэрыторыі нашай краіны ва ўсходнім напрамку. Дзямі на заходняй раёны распаўсюдзіцца вобласць паўночна-заходняга атмасфернага фронтна, сфарміравана ў халоднай сфэры вайны масе. Чакаецца воблачна, дзямі з праменнемні. Часам пройдуць дажджы, месцамі па поўначы краіны магчымы мокры сніг. Удзень пераважае ў усходнім палове краіны пройдуць кароткачасовыя дажджы. У асобных раёнах прагрэмыя навалыны. Уначны і ранішняе гадзіны сонца на краіне будзе агульчана слабы туман. Вечер уначны пераменны, удзень паўночны, паўночна-заходні парываты, удзень месцамі парываты. Тэмпература паветра дзямі ад 4 ціпла да 13 градуусаў, па поўдні краіны — да 16 градуусаў. Атмасферны ціск ночно істотна не зменшыцца дзямі будзе інтэнсіўна расці.

А далей нас чакае хваля холадау. Ён 8 і 9 мая ўмовы надвор'я будзе вызначача вобласць павышанага атмасфернага шчыра, якая сфарміравана ў халоднай сфэры вайны масе паўночных шыраў. Чакаецца пераменная воблачнасць.

У сераду чакаецца адступіцца ападаў. Вечер паўночнай чэрыі умераны. Ноччу на большай частцы тэрыторыі рэспублікі чакаюцца замаразы ад нуля да мінус 3 градуусаў, месцамі мінімальнае тэмпература паветра будзе крыжы вышліцца — 1—3 ціпла. Сонечнае надвор'е дзямі павялічы тэмпература да плюс 8 градуусаў па паўночным усходзе, а паўднёвым захадзе кароткачасова да 17 ціпла.

Дзюсць холадна ноч будзе 9 мая. У гэты дзень надвор'е чакаецца пераважае бяс ападаў. Вечер пераменных напрамку умераны. Уначны на большай частцы тэрыторыі краіны чакаюцца замаразы ад нуля градуусаў да мінус 3, па паўночным усходзе ў асобных раёнах — да мінус 5. Замаразы аб'ядноне не усюды, бо месцамі мінімальнае тэмпература паветра будзе вагацца ў межах 1—5 ціпла. Дзённая тэмпература паветра ўсталяецца ад плюс 8 градуусаў па паўночным усходзе да 18 ціпла па паўднёвым захадзе краіны. Сяргей КУРЧАК.

У лабірынтах мастацтва

НЕ ТОЙ МАЛЕВІЧ

Памяці беларускага мастака-графіка

З'явіліся партрэта мастака Мікалая Гусева на нас глядзіць мужчына сярэдніх гадоў арыгінальнай знешнасці: вельмі коротка стрыжаны па модзе 1930-х гадоў, з праніжымі уважлівым позіракам. Ён у гэтым партрэце нешта трагічнае, адчуваецца складаны цяжкі лёс, які так і застаецца нам невядомым. Твар значны, інтэлігентны, па ім не зразумеш, хто перад ним інжынер, навуковец ці пісьменнік. Партрэт быў напісаны пасля вайны па фотаздымку 1939 года.

Мікалай Гусев. Мікалай Малевіч. 1942 год.

Важныя гады чалавек знішчыў і творчы спадчыну. Мастакі вельмі пажалі Мікалая Малевіча: праз 15 гадоў пасля яго твораў пачаў бібліяграфічны збор малавядомых Вялікай Ціхановіч напісаў у памяць аб ім невялікую (усюго толькі сем старонак) кніжачку, а хутчэй нават буклет, у якім змяшчаецца тры нешматлікія інфармацыя, якая яму была вядома.

Хоць у аб'ектыві год 80-гаддзя ўзвалення Беларусі аддаць даніну памяці мастака, які загінуў у гады вайны, раскажа пра яго жыццё і творчасць.

Мастак-інструктар

Выпадак з'явіўся з нападкам майстра — унікама мастака, Уладзіслава Малевіча, у сям'ю якога захаваўся і пасмяротны партрэт мастака, некалькі яго сямейных фатаграфіяў 1920—1930-х гадоў. Невядомы Малевіч нарадзіўся стаў з'яўляўся рысальнікам чалавеча. Які добра, што людзі таго часу мелі звычай падпісваць фотаздымкі. Подпісы на абароце некалькіх фотаздымкаў 1920-х гадоў дапамагаюць зразумець канец жыццёвага шляху. З іх вынікае, што Малевіч некалькі гадоў служыў у арміі, а канкрэтна ў 2-й Беларускай дывізіі. Дывізія прайшла з баям ад Петраграда да Польшчы і практычна дайшла да Варшавы, пасля чаго размясцілася на тэрыторыі Беларусі, месца пагранічнай службы пад Мінскам. У 1923-м годзе Малевіч служыў у аўтагарадзкіх дывізіях.

У сярэдзіне дваццятых гадоў Малевіч, верагодна, дэмабілізаваўся. Вельмі цікавая фатаграфія сямейных курсуры пры Беларускам адзеле пры акцыянерным таварыстве

вэн — трое — Устаючы». У Цэнтральным інстытуце працы ў Маскве былі створаны курсы, на якіх рыхтавалі інструктары па сплісана-кавалерскай, аўтамабільнай, станочнай, мантажнай і іншых справах. «Устаючы» праводзіла падрыхтоўку кадраў рабочых спецыяльнасцю для таксельнай, будаўнічай, металапрацоўчай прамысловасці: кіроўцаў аўтамабільў, лётчыкаў і г. д. за пагудога, у той час як ФЗУ яны навучаліся прычынаць гіды.

Малевіч, трэба меркаваць, не быў звязаны з гэтым акцыянерным таварыствам, або сам праходзіў навучанне, ці быў яго інструктарам да 1938 года, да закрыцця Таварыства.

Кар'ятуры, на якія не крыўдавалі

Невядома чалавек і дзе вучыўся мастацтвам гэты малец. Пра гэта няма ніякіх звестак, што прымушае меркаваць, што ён таленавіты самародка, які асвоіў навуку малювання самастойна або ў нейкай мастацкай студыі, якая ў Мінску было ў тых гады мнства.

Але прафесіяналізм яго быў бачны адразу. Яго прынялі на работу ў маладзёжную газету «Чырвоная змена», заснаваную ў 1921 годзе, дзе ён прапрацаваў практычна да канца 1930-х гадоў, афармляючы дзіцячыя кнігі, частка з іх ацэляе і захоўваецца ў Нацыянальнай бібліятэцы ў колькасці аднаго-двух экзэмпляраў кожна. Працаваў у часопісе «Беларускі піянер». З яго ілюстрацыямі выхадзілі творы Міхаса Лынькова, Змітра Бядулі, Кузьмы Чорнага.

Радзкім і бухгалтэрска дзіцячым газет размясцілася на вул. Камсамольскай у Мінску. Там усе і стравіліся, там віраваў жыццё маладых пісьменнікаў і мастакоў. Тады ў Мінску было больш чым 40 мастакоў-графікаў, які паказвае каталог 1934 года да першай выставы графічных мастацтваў. Праўда, і выданні, газет, часопісаў было няма.

Першую сваю кнігу Малевіч аформіў у 1928 годзе — «Першы дзень у дзіцячым садку». Дзіцячым садкі тады былі ў навуку, але давалі магчымасць жанчыне працаваць на вытворчасці і актыўна прапагандавалася.

Мікалай Малевіч жыў мастацтвам у сваім асаблівым, прудуманым свеце. Толькі адзін штырх да яго характары. Унук мастака запамінуў апошдз свайі цёткай пра тое, як Малевіч выведваў смецце на памыніццу. Падшышоўшы да яе,

ён мог зачытаць газетай за смеццевага вядра і стаяць там на працягу паўгадзіны, пакуль яго не схамінуць жонка і дзеці. Старэй фатаграфія паказвае дружну, відэочан вельмі шчасліваю сям'ю мінскай інтэлігенцыі, якая была знаёмай з вельмі шырокім пісьменніцкім колам таго часу: з Якубам Коласам, Міхасём Лыньковым, Янкам Маўрам, Алесем Якімовічам, Кузьмой Чорным — тымі пісьменнікамі, творы якіх Малевіч ілюстравваў у 1930-я гады.

Аб тым, што адносіны былі сямейныя, неформальныя, сведчыць і навуныя сямейныя штырхі, якія мастак рабіў на сваіх сямейных пісьменніцкай. Гэтыя штырхі апублікаваны ў часопісах з вершамі паэта Анастасія Дзеркава. Іх паказвае, што мастак судова валодаў жанравым характэрам: выкарыстоўваўшы гратэск, тонкі контурны малюнак, мог выдатна зладзіць выраз твару свай мядзю, а гаюлаўне, схавалі і падкрэпілі нейкія рысы партрэтага падабенства, якіх былі не крыўдзілі самім малюнкам. Фантазія і паўчуддэ гумару ў яго былі бездкорна.

Мікалай Малевіч. Сямейны штырх на мастака Генадзі Эмудзінскага.

Сучаснікам таксама запамініліся восем паюна-пакатуй-карыктур «Падпал вострага Вяр дрэба Любе», якія дэманстравалі на драўляных шытах у гарадскім скверы каля тэатра БДТ — чырашнінга тэатра ім Янкі Купалы — у 1933 годзе. Каля іх заўсёды таўлілі людзі. На халь, нікто іх

не сфатаграфавалі (або фатаграфіі проста не знойдзены), а эскізы да іх не захава-ліся.

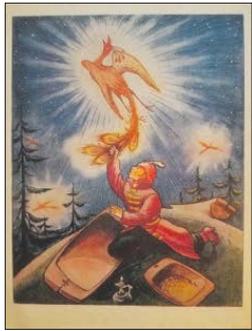
Тарас у «кучаравай» манеры

Стыль Малевіча разнастайны, але асаб-ліва выяваў у кнізе «Канек-Гарбунок» Пятра Ярышова, што выйшла ў 1935 годзе, да якой ён зрабіў 12 ілюстрацый у колеры. Гэта падрабязнае апавяданне ў карынках — запан гісторыя, намалёваная вельмі ўтульнай рукой, з мнствам дэталі, пашцёных бытавых дробязяў касцюмаў і прылад, з вяданнем справы. Але гаюлаўне — надзвычай складаная, разнастайная пабудова кампазіцыі, культура аркуша, што ў той час не так часта сустракалася ў беларускай дзіцячым кнізе. Нездарма Малевіч лічыў самым таленавітым мастаком-ілюстратарам дзіцячым кнізе.

Вось што пісаў пра яго ў 1940 годзе калега па выдвецтвае графік Давід Генін: «Яго праца быць казанчай выдумкай і гумарам, яны ярылі і цікавалі ў колеры, перакананай і дохадлівая па малюнку. У яго ілюстрацыях да «Канька-Гарбунка» Ярышова шмат сапраўднага народнага гумару, здэжні з цэра яго чэпідзі, сімпатыі да іванкі, народнага героя. Таксама цікава яго ілюстрацыя да казкі Герасімовіча «Верабейчык», выкананая тупым пером і сапай. Усе гэтыя мошкі, казолькі, жучкі перакананай. Вершы, што так вось можа быць вельмі густу мурагелітэую калюску, якою цягнуць казолькі. Кожная дэталё працуе, яны дапамагаюць казанчому гумару аўтара, напрыклад паказальнікі на дарогах з надпісамі «туды» і «сюды» і іншэ. Ілюстрацыя Малевіча набліжаецца да найлепшых узораў афармлення дзіцячым кнізе».

У 1936 годзе выйшла кніга Міхаса Лынькова «Пра смегала ваку Мінску і яго слаўных таварышчў», якая паказвае, што дыпазонам прыёмам ў Малевіча былі вельмі шырокі, ён бліскава валодаў і калюровай палмай, і контурным штырчком. Не менш цікава ён малюе і сцэнікі сучаснага яму жыцця.

У 1939 годзе Беларускае дзяржаўнае выдвецтвае надрукавала кніжку «Тарас на Парнасе» з малюнкамі Мікалая Малевіча. Ілюстрацыі не калюрова, а стывілізаваны ў духу графікі пачатку XIX стагоддзя, і, усве-афарбаванай старатэнай «кучаравай» манеры. Так у БССР адначасна 50-гаддзе з тады выхадзіў ў свет народныя пазмы (тады аўтар гэтай пазмы-бурлеска Канстанцін

Вераціны былі яшчэ невядомы, першым ілюстратарам якой у рэспубліцы стаў Мікалай Малевіч.

Талент Малевіча — дзіцячага ілюстратара быў адначасна сучаснікам. Беларускае дзяржаўнае выдвецтвае выбрала менавіта яго ілюстратара да казак Пуханкі на вельмі прэстыжнае выставу, правасяваю Дзеда беларускага мастацтва ў Маскве 1940 года.

Малевіч чамусьці практычна не выстаўляў сваіх твораў. Ім яго было на слыху. Але перадаванне пакаленне беларускіх дзіцяч было выхавана на ілюстрацыях у тым ліку і Малевіча.

Гібель падчас партанку таварышў

Адмысловае старонка жыцця мастака — ваяныя гады. Верагодна, што яго сям'я, жонка з дзецьмі, 4-гадовым Юрыем і 12-гадовай Людмілай, не паспела выйсці з палоннага Мінска.

У войска мастак быў прызваны, маршучома на картыч чырвонаймейцы, летам 1944 года разам з мужам сваёй сястры Ганіны, якая працавала ў мастацкім шху Опернага тэатра. Служыў у 363-м стралковым палку кулямётчыкам.

Надоўга яму прыйшлося павяваць: ужо праз тры месяцы, 23 кастрычніка 1944 года, ён быў забіты пад Беластокам каля вёскі Вялікая Вронка.

Паводле расказаў аднапалчан, Мікалай Малевіч выносіў з бліндага аднаго за другім трых параненых таварышчў, калі папоўз за чэпвертам, іх накрыв снарад, яму было толькі 46 гадоў.

Такім жыццёвае гісторыя стаць за адзіным артыстам, якім загінуў мастак-вайна. Хоць ведае, можа, калісьці дойдзе да тае факсімільнае выданні найлепшых беларускіх дзіцячым кніжак 1920—1930-х гадоў? Творчасць мастака Мікалая Андрэевіча Малевіча стане эню актывальнай.

Надзея УСАВА, мастацтвазнаўца.

МАЛЕВІЧ @ 1, СТАВЛЯШЫЦЬК ВЕСЕЛАШЫЦЬК

альбо Штырхі да партрэта Паўлюка Труса

6 мая споўнілася 120 гадоў з дня нараджэння незвычайна пазта. Яго жыццё маланак шыгуналі знікла, пакінуўшы вачнасці зальтыя россыпны надзвычай чыстай і спэнавай лірыцы. Паўлюку Труса, які Адаму Гурчынковіч і Максіму Багдановічу, было адпущана ўсяго дваццаць пяць зямных гадоў. За гэты ардаззак большасць маладых людзей толькі ўваходзіць-убраваецца ў сілу, толькі намагае свае жыццёвыя шхылі. А заганяны пазты, адораны прыродным талентам, змагаюць увачыць сваю кароткую жыццёвую спадчыну выдатнай пазэзіяй і прозаі.

«СТРЭНЬ ЖЫЦЦІ... ІВЯНОК ПРЫНЦІП...»

Паўлюк Трус нарадзіўся 6 мая 1904 года ў сямейнай вёсцы Насок на Уздзеншчыне. Сям'я жыла бедна. Хату мелі невялікую: чатыры з паловай метры на пяць. Старэйшыя сям'я разам з бацькам браўся за любую працу, каб пракарміць сям'ю, бо мелі ўсяго дзве дзесяціны зямлі. Паўлюк часта наймаўся ў пастухі, хадуў за баранам, ваўз лёс на спляў, у дваццацідзе ужо мог араць, а праз паў гаду пастух тобен з бацькам у працэсе. Апроч таго, цётка павяносла рамані, росны пастухоўскі ранак і усё, што так напуюнае сваімі прысёдамі, дагавалі не селяніна, а пазта. Прышла праца іці ў школу, а бацька з дзедамі сплухаць і халеі: грамата не патрэнна касу і аратару, бо высючыць, забрэй сілі. Заступіліся маці, адчула стэрна сямейнай душы. Паўлюк Трус у асковую школу ў Нізку і та стравана, так настойліва ўзвусіў за навуку, што вельмі хутка пераўзыхаў сваё сямейнае. З першага ха года вучобы, стаў праніжваю яго мастацкае здольнасці, а праз нейкі час і артыста: слых бы выключылі, а на ГАП мелі прыгожы. І толькі ў адным пакуж, што нікому не прызнаваўся: напек неазаважна для сібэ стаці скла-дзены рыфмы.

«ПЛАНУ ПРАЗ АКЕНЦА Я НА ПРЫГУМЕНЦА...»

Бацька Паўлюка Труса, селянін Ігуменскага павета Мінскай губерні, лабарыянт шхымаў з Ганькі Міхалічэўнай, стаў падкаваць сваю гаспадарку на спрадэчнай сямліе Трусаў у вёсцы Старае Сяло. Але незодуга да нараджэння іх першыня Паўлюка з вёскай здарылася вялікая бядэ. У нававінны пярды ўдору яду аху, ад чаго ўспінуў пахату. Вяду працэне агонь ад хаты да хаты, і за дзве гадзіны вёска не стала.

Паўлюк Трус.

Пасля сканчэння Паўлюком вясковай школы бацька адвэй яго ў мястэчка Узддэ, дзе былі вышэйшэ-пачатковае вучылішча. Восень 1918 года. Вучыцца цяжка. Да самай зямлі чатырнацінацігоддэ хлопчык хадзіў штодзень у школу за сем вёрст. Зімо жа ў халодным цёрым інтэрнаце пры вучылішчы. Але менавіта тут пачало абазначэнна, прабівацца да сонца яго пазтычнае зерне.

Вучоў пра некаторы час давалося сплыць. Калі Паўлюк Трус быў у Нізку на канікулах, успінуўся савецка-польская вайна. Не хвала абозаў для армейскай парты. Бралі вясковых мужчын. Бацька ў той час цяжка хварэў, і ў асоб бы забраны яго старэйшы сын Паўлюк. Даехаў у армію амаль да Варшавы, зведваў годкі і холд. У дароце хварэў. Усе гэтыя падзеі пасля адлюстравуюць у яго вершах «Пліневае» і «З успамінаў абзонак».

Вярнуўшыся з трывожнага падарожжа, Паўлюк Трус жыў у роднай хаце, дапамагаў бацьку па гаспадар-

сукенку, трэба было самай зарабіць, вось я хадзіў у ягды, назавтра неслі два-тры абзонак ва Узду, там літровы абзонак хадзі бралі па 10-15 калеек. Так і сабрала грошы на сукенку, і павелі култыць з Паўлюком. А ў мяне не халад грошы. Паўлюк дастаў з кішні дробязь і дакоўта мне на тры метры матэрыялу...» — запісала ва ўспамінах яго сямя малодшая сестра Вера.

«У ЗАЛАТЫ ПРАСТОР...»

Яшчэ ва Уздзенскім вучылішчы-пачатковым вучылішчы блізікі сямліе Паўлюка Труса сталі Пятро Глебка і Алесь Якімовіч. І яднало любіць да пазтычнага радка, прыблуднась яго чароўнай сілы. Марылі і верылі, што, скончыўшы сямігодку, абавязкова накіруюцца ў Мінск, каб вучыцца на настаўніка.

У 1923 годзе Трус становіцца студэнтам. Самая шчаслівая праца ў жыцці пазта была звязана з навучаннем у Белдзяржніме. Менавіта ў гэты час пазыя становіцца сэнсам яго жыцця, яго дыкчаннем і настроям. У тэхніку вучыцца ў Мінску ў Глебка і Якімовіча, пасяваваў з Пшчым, Лужанічам, Дарожнікам, Бандарнікам і многім іншым вядомым і будучым пісьменнікам. Студэнцкая сям'я і тэхнікумаўцаў палобіла шычэрага ясна-вохадзіла без яго таленавіты вынаходка, лесець і вершы. У Белдзяржніку вучыўся ў тую паўр шмат пазтычнай моладзі, а тамі сама па сабе ўзнікла тэхнікумаўская газета «Чырвоныя праменьні». Стварыў гэту газету вядомы ў студэнцкай супольнасці Валодзькі шаўцоў: Максім Лужанін, Пятро Глебка і Паўлюк Трус. Пра побыт і сямейны лісты востра, а таму і ўнікальна патрэба хавацца пад псеўданімам. Паўлюк Трус, перабраўшы з дзясятка вярніцат, падпісаўся адныміна — «Шавец», Лужанін і Глебка ўнікальна ўладавалі, а таму пра некаторы час кожны свай доціп падпісаўся — «Шавец № 1», «Шавец № 2», «Шавец № 3». Пасля хлопцы аб'ядналіся, і ўсе напісанне паасобку выдалі за агульнае пад псеўданімам «Калектыў шаўцоў». Паўлюк Трус кватэраваў у сваім дзядзькі Ігнасі Вісарыя — шхыду. У пакоі пады та насупраць вузенькага ложка стаў

каля акна дзядзька шаўцекі варшова. За гэты варшт прысдаваўся часамі і Паўлюк. Таму не дзіўна, што на думку прыйшла такая мяншчуха. Яго папулярнасць была нечуванай. Вершы Паўлюка Труса чыталіся на маладзёжных вечарынах, у літгуртках, са сідан рабочых і сельскіх клубуў, у школьных класіх і студэнцкіх аўдыторыях. У гэты ж час пазт актыўна займаецца апрацоўкай фальклорна-паэтычных матэрыялаў для кампазітараў Тэраўскага, Сакалоўскага, Пукста, Любана. Сам співаў у хоры, наладжваў пастаноўкі гіэс, выконваў у спектаклях ролі, малываў дэкарацыі.

У СЯБРОЎСТВЕ «МАЛАДНЯКА»

У 1925 годзе Паўлюк Трус быў прыняты ў літаратурнае аб'яднанне «Маладняк». У гэтым жа годзе пазт рытух і выдае ў сэрві «Бібліятэка «Маладняк»» свай першы зборнік «Вершы». Зусім маленькі, толькі чатырнаціцца твораў, але такі чаканы, выкаваны мэрамі ўсіх папярэдніх гадоў, 1925 год пазначаны актыўным уздзеяннем Труса ў грамадзкім жыцці аб'яднання. Раз на тыдзень ён наведваў пазтычную студыю, дзе слухалі лекцыі Бабарэкі, удзельнічаў у літаратурных дыскусіях, наведваў школы і рабочыя клубы.

У лістападзе 1925 года Паўлюк Трус становіцца удзельнікам першага з'езда літаратурнага аб'яднання «Маладняк». Разам з Барашкам, Якімовічам і Паддэбарам быў абраны ў сакратарыят з'езда. Тут жа, на з'ездзе, Бабарэка даў Труса-пазту самоу высокую адзнаку: «Яго творчасць можна толькі параўнаць з бурнай вяселляна публікацыяй з беларускіх нетраў крыніцы, якая імкліва ісеюцца наперад і наперад, ломчы ўсіякі перашкоды, убіраючы ў сабе ручайкі і рачулікі, якія большчючю на мастацкіх дэталях».

У 1926 год прынес змены ў літаратурнае жыццё Беларуса. 26 мая група пісьменнікаў — Крапіва, Чорны, Дубоўка, Бабарэка, Глебка, Лужанін — аб'явіў аб сваім выхадзе з «Маладняка» і стварэнні новай літаратурнай арганізацыі «Узвышша». У чэрвені 1926 года падае заяву аб выхадзе і Паўлюк Трус. Не абшылося без змагання за таленавітага пісь-

менніка-маладзенька. Трус трымае адказ перад Чаротам і Зарэцкім, пасля атрымаўшы канфідэнцыяльна ліст ад Галавача, што той прасіць даць пачытаць Лужаніну і Глебку, а пасля знішчыць: «Як раслінава я факт вшыла выкаду? Мне здаецца, што вы не абудзілі сваёй пастука сур'ёзна і зрабілі амаль, якою палымі выпраць зарэз ха, выпраць, узяшы сваю заяву і дзены білеты назад, г. зн. вярнуцца назад у арганізацыю».

Галавач, Чарот і Зарэцкі, трэба думаць, былі не адзінымі, хто заняўся «перахваланнем» Труса. Прысмаромлены пазт вяртаецца ў «Маладняк».

«ПРАЙДУ ШЛЯХІ, ШЛЯХІ У ЗАБЕТАХ...»

У чэрвені 1927 года Трус атрымаў дыплом настаўніка сямігодкі. Цэнтральнае бюро «Маладняка» прапавало пазту рэдактарскую пасадку ў Мінску. Моі не пераводзіць у Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэце, каб працягнуць вучоубу. Але Трус нечаканна даў усё выршае пакінуць Мінск. Ад Паддэбары ён дэдаваецца, што ў Го-мелі ёсць вольная пасада сакратара газет «Новая дэравна». 20 чэрвеня піша ліст Лімаоўскаму з просьбай замаявацца за ім гэта месца, а ў Наркамата асвесьці — заяву аб накіраванні на працу. У Го-мелі не вымарыў сібэ. Яго зноў кілач Мінск са сваім бурным літаратурным жыццём. У верасні 1928 года Трус становіцца студэнтам літаратурна-лінгвістычнага аддзялення педагагічнага факультэта Беларускае дзяржаўнага ўніверсітэта. Мікола Хведаровіч успамінаў, што мікола 1928 года Трус жыў разам з ім у яго пакоічкі на Шпітальнай. Разам з Хведаровічам тады стварылі сэрвію

«Кветкі абрлі тваю хату людзі, ні вянку, ні лесець
і рыдаюць сестры, падоццо на грудзі,
а краіна змоўка, жыццё немывае,
...
Будуць ты кветкі складзены, як лесець,
бо замест паліткі... — залатыя словы
расцітуць чароўна рана
на правдзены
і не звяне цвёт іх калюрова».

Гэтыя радкі з жабарова верша Пятра Глебі ў — сякраны адбітак на штырчыце дзельч дзён і шычэра вера ў мастацтвае пазы Паўлюка Труса.

Ганна ЗАПАР'Т'КА.

Консолидированный отчет об изменениях в собственном капитале за год, закончившийся 31 декабря 2023 г.

(в тысячах белорусских рублей)

Приходится на акционеров Банка

Table with columns: Уставный капитал, Эмиссионный доход, Дополненный капитал, Фонд переоценки ценных бумаг, Резерв от переоценки зарубежной деятельности, Итого. Rows include data for 2023 and 2022.

Наименование банка: ОАО «Банк БелВЭБ»

Юридический адрес ОАО «Банк БелВЭБ»: Республика Беларусь, 220004, г. Минск, просп. Победителей, 29

https://www.belveb.by

Консолидированный отчет о финансовом положении на 31 декабря 2023 г.

(в тысячах белорусских рублей)

Table with columns: Прим. 2023 г., 2022 г. (пересчитано). Rows include: Активы, Средства кредитных организаций, Средства клиентов, Выпущенные долговые ценные бумаги, Итого активы.

Консолидированный отчет о совокупном доходе за год, закончившийся 31 декабря 2023 г.

(в тысячах белорусских рублей)

Прим. 2023 г., 2022 г. (пересчитано)

Table with columns: 2023 г., 2022 г. (пересчитано). Rows include: Присвоение доли в дочерней организации, Присвоение доли в участии в совместном предприятии, Присвоение доли в участии в совместном предприятии.

Консолидированный отчет о прибыли или убытке за год, закончившийся 31 декабря 2023 г.

(в тысячах белорусских рублей)

Table with columns: Прим. 2023 г., 2022 г. (пересчитано). Rows include: Процентная выручка, Прочие процентные доходы, Прочие процентные расходы, Чистый процентный доход, Чистые расходы по операциям с ценными бумагами.

Консолидированный отчет о движении денежных средств за год, закончившийся 31 декабря 2023 г.

(в тысячах белорусских рублей)

Прим. 2023 г., 2022 г. (пересчитано)

Table with columns: 2023 г., 2022 г. (пересчитано). Rows include: Денежные потоки от операционной деятельности, Денежные потоки от инвестиционной деятельности, Денежные потоки от финансовой деятельности.

Аудиторское заключение независимой аудиторской организации по консолидированной финансовой отчетности Открытого акционерного общества «Белвнешэкономбанк» за период с 1 января по 31 декабря 2023 года

Г-ну Матюшковскому Василию Станиславовичу, Председателю Правления ОАО «Банк БелВЭБ» Акционером, Наблюдательным Советом, Аудиторскому комитету и Правлению ОАО «Банк БелВЭБ»

Мы провели аудит консолидированной финансовой отчетности Открытого акционерного общества «Белвнешэкономбанк» и его дочерних организаций (далее - ОАО «БелВЭБ» или «Банк») (место нахождения: Республика Беларусь, г. Минск, пр-т Победителей, 29, дата государственной регистрации: 12 декабря 1991 года, регистрационный номер в Едином государственном реестре юридических лиц и индивидуальных предпринимателей: 1000100001, Республика Беларусь, открытого акционерного общества по состоянию на 31 декабря 2023 года, консолидированного отчета о финансовом положении по состоянию на 31 декабря 2023 года, консолидированного отчета об изменениях в собственном капитале и консолидированного отчета о движении денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, а также примечаний к консолидированной финансовой отчетности, включая краткий обзор основных положений учетной политики (далее по тексту - «Финансовый отчет»), прилагаемого к консолидированной финансовой отчетности, отражающего достоверно во всех существенных отношениях консолидированное финансовое положение на указанную дату, а также финансовый отчет, отражающий финансово-результативные показатели и консолидированное движение денежных средств за год, закончившийся на указанную дату, в соответствии с Международными стандартами финансовой отчетности (МСФО).

Основание для выражения мнения Мы провели аудит в соответствии с требованиями Закона Республики Беларусь «Об аудиторской деятельности», национальными правовыми актами Республики Беларусь, действующими в Республике Беларусь, и Международными стандартами аудита (МСА). Наши обязанности в соответствии с этими требованиями и стандартами аудита делятся в разделе «Ответственность аудиторской организации за аудит консолидированной финансовой отчетности» нашего заключения. Мы независимы по отношению к Банку в соответствии с принятыми стандартами независимости (Кодекс СМСЗБ) и этическими требованиями, применимыми к нашему аудиту консолидированной финансовой отчетности в Республике Беларусь, и нами выданы письменные обязательства в соответствии с этими требованиями. Мы полагаем, что полученные нами аудиторские доказательства являются достаточными и надлежащими, чтобы служить основанием для выражения нашего мнения о консолидированной финансовой отчетности.

Пот № 1. Объект недвижимости: 1/2 доли в праве собственности на изолированное помещение с инвентарным номером 442/2-1/93 (назначение - квартира, наименование - квартира), площадью 62,2 кв. м, расположенное по адресу: Гродненская обл., Островский р-н, г. Островец, ул. Волгодарская, 70-12.

РУП «Торговый дом «Восточный» извещает о проведении 18.06.2024 открытого аукциона по продаже недвижимого имущества, изъятого, арестованного или обремененного в доход государства

Информация о проведении аукциона по продаже земельного участка в частную собственность для строительства и обслуживания одноквартирного жилого дома. Номер лота: Местонахождение земельного участка: Площадь: Кадастровый номер: Целевое назначение земельного участка: Начальная цена: 10000 белорусских рублей.

